

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ĮSTATYMO „DĖL UŽSIENIEČIŲ TEISINĖS PADĖTIES“
NR. IX-2206 PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS NEĮGALIJŲ
SOCIALINĖS INTEGRACIJOS ĮSTATYMO NR. I-2044 1 STRAIPSNIO IR PRIEDO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS RINKLIAVŲ ĮSTATYMO
NR. VIII-1725 6, 6¹, 7 IR 8 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŠALPOS PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-675 1 STRAIPSNIO IR PRIEDO
PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS TIKSLINIŲ KOMPENSACIJŲ
ĮSTATYMO NR. XII-2507 1 STRAIPSNIO IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS UŽIMTUMO ĮSTATYMO NR. XII-2470 30¹, 56¹ IR
57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO
SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1336 15¹ IR 36 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS INVESTICIJŲ ĮSTATYMO NR. VIII-1312 13¹
IR 15⁵ STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONSULINIO STATUTO 23 STRAIPSNIO PAKEITIMO IR 26 STRAIPSNIO
PRIPAŽINIMO NETEKUSIU GALIOS ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONSULINIO MOKESČIO ĮSTATYMO NR. I-509 3, 5 IR 6 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS**

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys. Įstatymų projektų tikslai ir uždaviniai.

Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 155 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatų įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 5.3.6 papunkčio priemonėje numatytas Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – UTPI) pakeitimas siekiant pritraukti į Lietuvą aukštos profesinės kvalifikacijos specialistus bei sukurti jiems patrauklią imigracijos sistemą.

2021 m. spalio 20 d. buvo priimta Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2021/1883 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą sąlygų, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2009/50/EB (toliau – Direktyva 2021/1883), kurios nuostatas į nacionalinę teisę Europos Sąjungos valstybės narės turi perkelti iki 2023 m. lapkričio 18 d.

Taip pat, atsižvelgiant į 2022 m. kovo 4 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimą (ES) 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga, tikslinamos nuostatos, susijusios su laikinosios apsaugos suteikimu.

Verslo taryba, kurią sudaro Lietuvos pramonininkų konfederacija, asociacija „Investors’ Forum“, Lietuvos darbdavių konfederacija ir Lietuvos prekybos, pramonės ir amatų rūmų asociacija, 2021 m. rugsėjo 24 d. raštu „Dėl migracijos procesų tobulinimo“ pateikė pasiūlymus, kuriuos įgyvendinus būtų tobulinami migracijos procesai (toliau – Verslo tarybos pasiūlymai). Pasiūlymų įgyvendinimas susijęs ir su UTPI nuostatų tikslinimu.

Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 1 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo Nr. VIII-1725 6, 6¹, 7 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 1 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymo Nr. XII-2507 1 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo

projektas, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 30¹, 56¹ ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 15¹ ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo Nr. VIII-1312 13¹ ir 15⁵ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas, Lietuvos Respublikos konsulinio statuto 23 straipsnio pakeitimo ir 26 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas ir Lietuvos Respublikos konsulinio mokesčio įstatymo Nr. I-509 3, 5 ir 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau kartu – Įstatymų projektai) parengti siekiant šių pagrindinių tikslų:

1. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymo projektas (toliau – UTPI projektas) parengtas siekiant:

- paprastinti migracijos taisykles prioritetinėms užsieniečių grupėms ir padėti Lietuvai konkuruoti su kitomis šalimis pritraukiant aukštos profesinės kvalifikacijos užsieniečius ir juos išlaikant Lietuvoje;

- trumpinti imigracijos procedūras ir plėsti jų prieinamumą;

- mažinti administracinę naštą užsieniečiui, darbdaviui ir valstybės institucijoms;

- Lietuvoje veikiančioms laikinojo įdarbinimo įmonėms sudaryti vienodas konkurencijos sąlygas su kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse veikiančiomis laikinojo įdarbinimo įmonėmis;

- atsižvelgiant į praktinius aspektus ir taikymo problematiką, patikslinti su laikinosios apsaugos suteikimu susijusias nuostatas.

2. Lietuvos Respublikos investicijų įstatymo Nr. VIII-1312 13¹ ir 15⁵ straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – II projektas), Lietuvos Respublikos konsulinio statuto 23 straipsnio pakeitimo ir 26 straipsnio pripažinimo netekusiu galios įstatymo projektas (toliau – KS projektas), Lietuvos Respublikos konsulinio mokesčio įstatymo Nr. I-509 3, 5 ir 6 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – KMI projektas), Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatymo Nr. VIII-1725 6, 6¹, 7 ir 8 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – RI projektas) parengti siekiant užtikrinti teisinio reglamentavimo nuoseklumą atsižvelgiant į UTPI projekte numatytus pokyčius.

3. UTPI projektas, Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 1 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – NSI projektas), Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 1 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – ŠPI projektas), Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymo Nr. XII-2507 1 straipsnio ir priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – TKI projektas) parengti siekiant perkelti Direktyvos 2021/1883 nuostatas į nacionalinę teisę.

4. UTPI projektas ir RI projektas parengti siekiant liberalizuoti užsieniečių studentų teisinės padėties reglamentavimą sudarant palankesnes sąlygas jų integravimuisi į Lietuvos darbo rinką ir skatinti užsieniečius, kurie Lietuvos Respublikoje užbaigė studijas arba mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus, pasilikti Lietuvos Respublikoje.

5. UTPI projektas, Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo Nr. XII-2470 30¹, 56¹ ir 57 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – UI projektas) ir Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 15¹ ir 36 straipsnių pakeitimo įstatymo projektas (toliau – VSDI projektas) parengti siekiant sudaryti galimybę skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodą suformuoti ir tiems užsieniečiams (taip pat ir ES piliečiams), kuriuos jų užsienio darbdavys komandiruos laikinai dirbti pas priimančią fizinį asmenį Lietuvos Respublikos teritorijoje.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai ir rengėjai.

UTPI projektą, RI projektą, II projektą, KS projektą ir KMI projektą parengė Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos Migracijos politikos grupės (vadovė Aušra Grikevičienė, tel. (8 5) 271 7078) patarėja Danutė Petrauskienė (tel. (8 5) 271 8467) ir vyresnioji patarėja Rūta Jasulaitienė (tel. (8 5) 271 8897).

NSII projektą, ŠPI projektą ir TKI projektą parengė Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Tikslinės pagalbos grupės vadovė Daiva Zabarauskienė (tel. +370 620 63 987) ir Tarptautinio bendradarbiavimo skyriaus vyresnioji patarėja Mariana Žiukienė (tel. +370 615 17 397).

UI projektą ir VSDI projektą parengė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės (vadovė Vita Baliukevičienė, tel. +370 611 34 047) vyresnioji patarėja Jelena Polijančuk (tel. +370 685 10 369).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai.

Užsieniečiai į Lietuvos Respubliką atvykdami dirbti gali rinktis iš kelių variantų. UTPI nustatyta, kad dokumentai, leidžiantys užsieniečiams atvykti, būti ir gyventi Lietuvos Respublikoje, yra vizos ir leidimai laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje (toliau – LLG). Vazos gali būti dviejų rūšių (Šengeno ir nacionalinės), o LLG išdavimo pagrindų yra 19. Užsienietis, ketinantis dirbti Lietuvos Respublikoje, gali kreiptis dėl nacionalinės vizos arba LLG išdavimo. Lietuvos Respublikoje dirbti gali ir užsieniečiai, į Lietuvos Respubliką atvykę pasinaudodami beviziu režimu arba kito trumpalaikio buvimo metu.

Dėl nacionalinės vizos išdavimo užsienietis gali kreiptis į Lietuvos Respublikos diplomatinę atstovybę, konsulinę įstaigą arba išorės paslaugų teikėją. Vazos išdavimas trunka iki 45 dienų (neskaičiuojant laiko, kurį užsienietis turi laukti, iki pateiks prašymą išduoti nacionalinę vizą). UTPI 33 straipsnyje nustatyti prašymų išduoti LLG nagrinėjimo įprasta tvarka terminai yra nuo vieno mėnesio iki 4 mėnesių. Dėl LLG išdavimo užsienietis gali kreiptis į Migracijos departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Migracijos departamentas), jeigu Lietuvos Respublikoje yra teisėtai (išimtis dėl prašymų išduoti LLG pateikimo taikoma trims užsieniečių kategorijoms – užsieniečiams, turintiems teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, užsieniečiams, kurie yra lietuvių kilmės asmenys, ir užsieniečiams, kurie kreipiasi dėl LLG išdavimo kaip perkeliama įmonės viduje. Šioms kategorijoms priskiriami užsieniečiai dėl LLG išdavimo gali kreiptis į Lietuvos Respublikos diplomatinę atstovybę, konsulinę įstaigą arba į Migracijos departamentą). Tik užsieniečiai, ketinantys dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą, taip pat dėstytojai ir tyrėjai, bei šių užsieniečių šeimos nariai prašymą išduoti LLG gali užpildyti per Lietuvos migracijos informacinę sistemą (toliau – MIGRIS) ir pasirinkę virtualų langelį, gavę Migracijos departamento pranešimą apie pateiktą prašymą išduoti LLG kreiptis dėl nacionalinės vizos išdavimo.

Nuo užsieniečio pasirinkto dokumento priklauso ir jo teisių Lietuvos Respublikoje apimtis (turi arba neturi teisę atsivežti šeimos narius, yra draudžiamas privalomuoju sveikatos draudimu ar privalo turėti privatų sveikatos draudimą, gali keisti darbdavį ar negali ir pan.). Taigi, besirengiantis į Lietuvos Respubliką atvykti užsienietis gali pasirinkti į Lietuvos Respubliką atvykti pasinaudodamas beviziu režimu arba Šengeno viza, nacionaline viza arba iš karto kreiptis dėl LLG išdavimo.

Užsieniečiams, ketinantiems dirbti, LLG gali būti išduotas keliais skirtingais pagrindais. Trys iš šių pagrindų į UTPI įtraukti perkeliant Europos Sąjungos direktyvas – 2009 m. gegužės 25 d. Tarybos direktyvą 2009/50/EB dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų siekiant dirbti aukštos kvalifikacijos darbą (direktyvos nuostatas dėl LLG išdavimo sąlygų perkelia

UTPI 44¹ straipsnis), 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2014/66/ES dėl bendrovės viduje perkeliama trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir apsigyvenimo sąlygų (direktyvos nuostatas dėl LLG išdavimo sąlygų perkelia UTPI 44² straipsnis) ir 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/801 dėl trečiųjų šalių piliečių atvykimo ir gyvenimo mokslinių tyrimų, studijų, stažavimosi, savanoriškos tarnybos, mokinių mainų programų arba edukacinių projektų ir dalyvavimo *Au pair* programoje tikslais sąlygų (nauja redakcija) (direktyvos nuostatas dėl LLG išdavimo dėstytojams arba tyrėjams perkelia UTPI 49² straipsnis).

Užsieniečiai, neatitinkantys minėtų direktyvų sąlygų ir ketinantys dirbti Lietuvoje, gali kreiptis dėl LLG išdavimo UTPI 44 straipsnyje nustatytu pagrindu arba, jeigu užsienietis yra G7 šalies (Australijos, Japonijos, Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, Jungtinių Amerikos Valstijų, Kanados, Naujosios Zelandijos arba Pietų Korėjos) pilietis, tada jis gali kreiptis dėl LLG išdavimo UTPI 49⁵ straipsnio pagrindu.

UTPI nustatyta, kad įdarbinant užsienietį yra pateikiama darbdavio informacija apie užsieniečio turimą kvalifikaciją ir jos atitiktį darbo vietai ir ne mažesnę negu vienerių metų darbo patirtį pagal turimą kvalifikaciją per pastaruosius 5 metus. Jeigu darbdavys yra įtrauktas į Patvirtintų įmonių sąrašą, kurio sudarymas numatytas UTPI 63¹ straipsnyje, jis gali pateikti informaciją arba apie užsieniečio darbo patirtį, arba apie turimą kvalifikaciją.

UTPI numato, kad užsienietis, kuriam atsisakyta išduoti ar pakeisti LLG, gali pateikti naują prašymą praėjus ne mažiau kaip vieneriems metams nuo sprendimo atsisakyti išduoti ar pakeisti leidimą gyventi priėmimo.

Užsieniečio, kuris turi teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę ir kuriam LLG išduotas pagal UTPI 40 straipsnio 1 dalies 1 punktą arba kuris yra lietuvių kilmės asmuo ir kuriam LLG išduotas pagal UTPI 40 straipsnio 1 dalies 2 punktą, šeimos nariams LLG gali būti išduodami, tik jeigu užsienietis pragyveno Lietuvoje pastaruosius 2 metus, turi ne mažiau kaip vienerius metus galiojantį leidimą laikinai gyventi ir turi pagrįstas perspektyvas įgyti teisę nuolat gyventi Lietuvoje. Pažymėtina, kad šiais pagrindais išduodamų LLG skaičius nėra didelis: pagal UTPI 40 straipsnio 1 dalies 1 punktą 2019 m. buvo išduota 45, 2020 m. – 39, 2021 m. – 36, 2022 m. (iki balandžio 1 d.) – 6 LLG pagal UTPI 40 straipsnio 1 dalies 2 punktą 2019 m. buvo išduota 151, 2020 m. – 110, 2021 m. – 67, 2022 m. (iki balandžio 1 d.) – 24 LLG. Daugiausia šių LLG išduodama Rusijos ir Baltarusijos piliečiams.

Užsieniečių, kuriems LLG išduotas UTPI 44 straipsnyje nustatytu pagrindu, šeimos nariams LLG taip pat gali būti išduodami, tik jeigu užsienietis pragyveno Lietuvoje pastaruosius 2 metus, turi ne mažiau kaip vienerius metus galiojantį leidimą laikinai gyventi ir turi pagrįstas perspektyvas įgyti teisę nuolat gyventi Lietuvoje. Toks reglamentavimas apsunkina užsieniečių, turinčių nepilnamečių šeimos narių, atvykimo ir integravimosi Lietuvoje galimybes – net jeigu abu sutuoktiniai turi LLG, jų nepilnamečiams vaikams LLG negali būti išduotas, kad jie galėtų atvykti iš karto su tėvais.

Užsienietis, ketinantis Lietuvoje kurti startuolį, gali kreiptis dėl LLG išdavimo UTPI 45¹ straipsnyje nustatytu pagrindu. Startuolių kūrėjų pritraukimo modelis, vadinamoji *Startup Visa Lithuania* programa sukurta dar 2017 m. Per metus pagal šią programą gaunama apie 200 paraiškų, iš kurių 2017–2020 m. kasmet buvo patvirtinama po 60, 2021 m. – apie 30 paraiškų, 2022 m. (iki balandžio 21 d.) buvo patvirtintos 8 paraiškos. Nuo programos pradžios 2017 m. iki 2022 m. balandžio 1 d. į Lietuvą persikėlė iš viso 92 startuoliai, iš kurių 48 dėl vienokių ar kitokių priežasčių programoje jau nebedalyvauja (dalis išvyko iš Lietuvos, dalis liko kitais pagrindais).

Pirminės paraiškos ir kasmet pateikiamo veiklos progreso analizė leidžia teigti, kad šiuo metu daugiausiai paraiškas teikia labai ankstyvos stadijos startuolių kūrėjai, kurie, įsteigę įmonę

Lietuvoje, dar tik kuria produktą, ieško savo veiklos modelio, todėl labai retai samdomi darbuotojai, generuojamos pajamos ar kitaip kuriama vertė Lietuvos ekonomikai. Atsižvelgiant į tai, galima daryti išvadą, kad šiuo metu atrankos kriterijai yra per žemi ir dažniausiai į Lietuvą pritraukiami ankstyvos stadijos startuoliai, kurie nesukuria didelės pridėtinės vertės Lietuvai. Sugriežtinus startuolių atrankos kriterijus, į Lietuvą būtų pritraukiami didesnę plėtros potencialą turintys ir vėlyvesnių stadijų startuoliai, tačiau tokius startuolius gali atbaidyti šiuo metu galiojanti tvarka, kai užsieniečiams kiekvienais metais reikia prasitęsti LLG, t. y. LLG pirmuosius 3 metus išduodamas vienerių metų laikotarpiui ir tik po 3 metų gali būti išduotas 2 metus galiojantis LLG.

Užsieniečiui, studijuojančiam Lietuvoje, LLG išduodamas UTPI 46 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyto pagrindu. Užsienietis, priimtas į bakalauro studijas, gali dirbti tik 20 val. per savaitę. Užsienyje studijuojantis arba studijas užbaigęs per pirmuosius 2 metus užsienietis gali atvykti stažuotis į Lietuvos Respubliką, tokiu atveju jam LLG galėtų būti išduodamas UTPI 46 straipsnio 1 dalies 3 punkte nustatyto pagrindu, stažuotė turi būti atliekama toje pačioje srityje kaip ir užsieniečio studijos. Užsieniečiams, užbaigusiems studijas Lietuvoje arba mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus, ir norintiems susirasti darbą, LLG gali būti išduodamas UTPI 49⁴ straipsnyje nustatyto pagrindu (šia galimybe negali pasinaudoti formalųjį profesinį mokymą Lietuvoje užbaigę užsieniečiai).

UTPI nustatyta valstybės pareiga nedelsiant ir ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo nelydimo nepilnamečio užsieniečio buvimo Lietuvos Respublikoje nustatymo dienos arba nuo prašymo suteikti prieglobstį nepilnamečio prieglobsčio prašytojo atveju užtikrinti šiems užsieniečiams galimybę mokytis pagal profesinio mokymo programą (programas), nors, pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 2 straipsnio 23 punktą, Lietuvos Respublikos piliečiams, gyvenantiems Lietuvos Respublikoje, ir užsieniečiams, turintiems teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, privalomas ir valstybės garantuojamas ugdymas iki 16 metų pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo programas. Profesinis mokymas Lietuvoje nėra privalomas. Pažymėtina, kad valstybė šiuo metu užtikrina tik minėtų užsieniečių teisę į formalųjį profesinį mokymą.

Nuo 2019 m. kovo 1 d. galioja draudimas sudaryti laikinojo darbo sutartį su trečiosios šalies piliečiu. Pažymėtina, kad šis draudimas galioja tik Lietuvos Respublikos laikinojo įdarbinimo įmonėms, todėl kitų Europos Sąjungos šalių laikinojo įdarbinimo įmonės įgyja didelį konkurencinį pranašumą. Sudaryti laikinojo darbo sutartį su trečiosios šalies piliečiu leidžiama Čekijoje, Estijoje, Kroatijoje, Latvijoje, Lenkijoje, Portugalijoje. Draudimas sudaryti laikinojo darbo sutartį su trečiosios šalies piliečiu taip pat galioja ir kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse (Bulgarijoje, Slovėnijoje, Vengrijoje, Vokietijoje). Į Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Valstybinė darbo inspekcija) sąrašą yra įtraukta apie 300 laikinojo įdarbinimo įmonių. 2021 m. I pusmetį buvo apie 7 500 laikinųjų darbuotojų.

Lietuvos Respublikos darbo kodekso 1, 2, 25, 26, 30, 36, 40, 44, 46, 51, 52, 55, 56, 57, 59, 72¹, 75, 79, 107, 113, 117, 126, 133, 134, 137, 138, 169, 171 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projekte, kurį Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2022 m. kovo 16 d. nutarimu Nr. 232 pateikė Lietuvos Respublikos Seimui, (toliau – DK pakeitimo projektas) siūloma numatyti 2 naujus kriterijus, kuriuos turi atitikti laikinojo įdarbinimo įmonė: pateikti Valstybinei darbo inspekcijai informaciją Darbo kodekso 79 straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka ir turi turėti ne mažiau nei 3 paeiliui einančius kalendorinius mėnesius laikinųjų darbuotojų. Taip pat siūloma numatyti, kad laikinojo įdarbinimo įmonės kartą per mėnesį turi teikti Valstybinei darbo inspekcijai informaciją apie įdarbinimą per laikinojo įdarbinimo įmones ir laikinųjų darbuotojų skaičių. Planuojama, kad

šie pakeitimai įsigalios 2022 m. rugpjūčio 1 d., atsižvelgiant į tai, siūloma ir UTPI projekto nuostatų įsigaliojimą numatyti 2022 m. rugpjūčio 1 d.

Šiuo metu galiojanti UTPI 62 straipsnio 7 dalies nuostata numato, kad darbdavys arba įmonė, į kurią užsienietis atsiunčiamas laikinai dirbti, informaciją apie įdarbintą arba atsiųstą laikinai dirbti į Lietuvos Respubliką užsieniečių teikia Valstybinei darbo inspekcijai ir Užimtumo tarnybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Užimtumo tarnyba) per Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacinę sistemą Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus, Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus ir Užimtumo tarnybos direktoriaus nustatyta tvarka. Atitinkamas reikalavimas numatytas ir UTPI 103 straipsnio 2 dalyje darbdaviams arba įmonėms, įdarbinantiems arba priimantiems laikinai atsiųstą dirbti Europos Sąjungos valstybės narės pilietį ar Europos Sąjungos valstybės narės piliečio šeimos narį Valstybinei darbo inspekcijai ir Užimtumo tarnybai šio Įstatymo 62 straipsnio 7 dalyje nustatyta tvarka.

Užimtumo įstatymo 56¹ straipsnio 3 dalis numato tik priimančiajai Lietuvos įmonės pareigą užtikrinti, kad komandiruotas užsienietis turėtų skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodą. Užimtumo įstatymo 57 straipsnio 1 dalies 4 punkte numatyta, kad trečiosios šalies piliečio įdarbinimas pagal laikinojo darbo sutartį taip, kaip ji apibrėžiama Darbo kodekse, yra užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimas, už kurį atsakomybė numatyta Užimtumo įstatymo 57 straipsnio 3 dalyje.

Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo 15¹ straipsnio 2 dalis numato, kad atskiras skaidriai dirbančio asmens identifikavimo kodas asmeniui suformuojamas pagal kiekvieną jo, kaip apdraustojo asmens ar komandiruojo užsieniečio, kategoriją pas kiekvieną iš jo draudėjų (komandiruojo užsieniečių atveju – pas kiekvieną priimančiąją Lietuvos įmonę), tačiau neįtraukiamas komandiruotus užsieniečius priimančias fizinis asmuo. Be to, Valstybinio socialinio draudimo įstatyme šiuo metu nėra numatyta, kad fiziniai asmenys, kurie turi samdomų darbuotojų, galėtų pateikti pranešimą per Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos informacinę elektroninę draudėjų aptarnavimo sistemą (EDAS), nes fiziniai asmenys nėra draudėjai. Šie asmenys yra registruojami Valstybinėje mokesčių inspekcijoje prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Valstybinė mokesčių inspekcija), pateikiant atitinkamą formą.

UTPI nustatyta, kad LLG užsieniečiui išduodamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytam laikinosios apsaugos Lietuvos Respublikoje (toliau – laikinoji apsauga) suteikimo laikotarpiui. Laikinoji apsauga suteikiama vieneriems metams, ji gali būti pratęsta, bet ne ilgiau kaip vieneriems metams. Taip pat nustatytos priežastys, dėl kurių laikinoji apsauga nesuteikiama, užsieniečių, gavusių laikinąją apsaugą, teisės ir pareigos, asmens dokumentų tokiems užsieniečiams išdavimas, laikinosios apsaugos panaikinimas.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama.

1. Numatyti galimybę visiems užsieniečiams dėl LLG išdavimo kreiptis užsienyje – prašymus išduoti LLG būtų galima pateikti Migracijos departamento atrinktam išorės paslaugų teikėjui (toliau – IPT), kuris įsitikintų užsieniečio tapatybe ir perduotų užsieniečio prašymą Migracijos departamentui. Įvertinęs prašymą išduoti LLG, Migracijos departamentas priimtų sprendimą dėl LLG išdavimo arba neišdavimo. Priėmus sprendimą išduoti LLG, užsienietis jį galėtų atsiimti IPT. Tokiu atveju užsieniečiui imigracijos procedūra taptų paprastesnė ir trumpesnė – nereikėtų kreiptis nei dėl Šengeno vizos, nei dėl nacionalinės vizos, jis iš karto galėtų atvykti į

Lietuvos Respubliką jau turėdamos LLG. Imigracijos procedūros taptų ir prieinamesnės, nes prašymus išduoti LLG būtų galima pateikti IPT, užsieniečių galimybių kreiptis dėl LLG išdavimo neribotų nedidelis Lietuvos Respublikos diplomatinė atstovybių ar konsulinių įstaigų tinklas. Užsieniečiams nereikėtų laukti eilėse kreipiantis dėl nacionalinės vizos, imigracijos procedūros būtų pigesnės, nes užsieniečiui nereikėtų papildomo dokumento – Šengeno arba nacionalinės vizos atvykimui į Lietuvos Respubliką.

IPT Migracijos departamentas atrinks pagal Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymą, ši tvarka buvo taikoma ir Migracijos departamentui atrenkant IPT rengiantis įgyvendinti UTPI nuostatas dėl e. rezidento. Atsižvelgiant į tai, atitinkamai patikslinamas ir UTPI 140⁶ straipsnis, atsisakant įpareigojimo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministrui nustatyti išorės paslaugų teikėjo pasirinkimo tvarką, taip pat siūloma nustatyti, kad tvarka, reglamentuojanti užsieniečio prašymo dėl e. rezidento statuso suteikimo pateikimą, nagrinėjimą, e. rezidento statuso suteikimą ir panaikinimą, elektroninės atpažinties ir elektroninio parašo priemonės išdavimą ir pakeitimą būtų tvirtinama tik vidaus reikalų ministro, nederinant su Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministru.

Rengiantis įgyvendinti šį pasiūlymą, reikės atrinkti IPT, numatyti prašymų teikimo galimybę per IPT MIGRIS sistemoje ir padidinti Migracijos departamento darbuotojų, priimančių sprendimus dėl LLG išdavimo, skaičių. Šiuo pasiūlymu atsižvelgiama į vieną iš Verslo tarybos pasiūlymų. Pažymėtina, kad, įgyvendinus šį pasiūlymą, bus atsisakyta šiuo metu taikomos praktikos, kai užsieniečiai, ketinantys dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą, gali prašymą išduoti LLG pateikti per MIGRĮ, taip pat ir šiuo metu UTPI numatytos galimybės užsieniečiui, kuris turi teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę arba kuris yra lietuvių kilmės asmuo, taip pat įmonės viduje perkeliama užsieniečiui, prašymą išduoti LLG pateikti Lietuvos Respublikos diplomatinei atstovybei arba konsulinei įstaigai užsienyje, tačiau Lietuvos Respublikoje teisėtai esantys užsieniečiai dėl LLG išdavimo ir toliau galės kreiptis į Migracijos departamentą. Atsižvelgiant į šiuos pokyčius, buvo parengti KS projektas ir KMĮ projektas, kuriuose siūloma pripažinti netekusiomis galios nuostatas, reglamentuojančias užsieniečio prašymo išduoti LLG perdavimą Migracijos departamentui ir nustatančias konsulinį mokestį už šią paslaugą. RĮ projekte atitinkamai siūloma pripažinti netekusia galios nuostata, kuria asmenys buvo atleidžiami nuo valstybės rinkliavos tuo atveju, jeigu sumokėjo konsulinį mokestį už dokumentų dėl leidimo gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimo priėmimą ir perdavimą.

Siekiant užsieniečius paskatinti naudotis galimybe pateikti prašymus išduoti LLG per IPT, siūloma trumpinti UTPI 33 straipsnyje nustatytus prašymų išduoti LLG nagrinėjimo terminus taip:

- vietoj 4 mėnesių nustatyti 3 mėnesių terminą;
- vietoj 3 mėnesių nustatyti 2 mėnesių terminą;
- vietoj 2 mėnesių nustatyti vieno mėnesio terminą.

LLG pakeitimo atveju siūloma terminą trumpinti iki vieno mėnesio tik tuo atveju, jeigu prašymas išduoti LLG nagrinėjamas vieną mėnesį.

Atsižvelgiant į trumpinamus prašymų išduoti nagrinėjimo terminus, trumpinamas ir Valstybės saugumo departamento, policijos ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos atliekamo užsieniečio keliamos grėsmės valstybės saugumui, viešajai tvarkai ar visuomenei vertinimo ilgiausias terminas – siūloma nustatyti, kad bendras išvadų pateikimo terminas negali viršyti 21 kalendorinės dienos (buvo 28 kalendorinės dienos).

Siekiant užtikrinti, kad sprendimai dėl LLG išdavimo būtų priimami laiku, būtina iki pakeitimų įsigaliojimo padidinti didžiausią leistiną Migracijos departamento ir Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos darbuotojų skaičių, priimti

ir apmokyti darbuotojus. Atsižvelgiant į tai ir į tai, kad Migracijos departamentas turės atrinkti IPT Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo nustatyta tvarka, taip pat ir į tai, kad reikalingi informacinių sistemų pakeitimai, siūloma, kad UTPĮ, KMI, KS ir RĮ projektuose numatyti pakeitimai dėl prašymų išduoti LLG per IPT ir dėl terminų trumpinimo įsigaliojūt 2023 m. sausio 1 d.

2. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu UTPĮ nėra apibrėžta nacionalinės vizos sąvoka, UTPĮ projekte siūloma nustatyti, kad nacionalinė visa – tai į užsieniečio kelionės dokumentą įkljuojamas įklijos formos leidimas, leidžiantis užsieniečiui atvykti ir būti Lietuvos Respublikoje visą nacionalinės vizos galiojimo laikotarpį. Be to, siūloma aiškiai atskirti už valstybės politiką migracijos srityje atsakingų institucijų kompetenciją – Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija atsakinga už valstybės politikos užsieniečių trumpalaikio atvykimo į Lietuvą kontrolės srityje formavimą, jos įgyvendinimo koordinavimą ir kontroliavimą, o Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija atsakinga už valstybės politikos užsieniečių ilgalaikio buvimo ir gyvenimo Lietuvoje formavimą, jos įgyvendinimo koordinavimą ir kontroliavimą.

Siūloma numatyti, kad prašymai išduoti nacionalines vizas būtų nagrinėjami ir nacionalinės vizos taip pat būtų išduodamos Migracijos departamente (šiuo metu didžiąją dalį nacionalinių vizų išduoda Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės ir konsulinės įstaigos), tai būtų atliekama per Migracijos departamento atrinktą IPT. Šio pasiūlymo įgyvendinimas leistų valstybei efektyviau naudoti valstybės biudžeto lėšas, tokiu būdu nedidinant Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybių ir konsulinių įstaigų personalo skaičiaus (įvertinant valstybės patiriamus konsulinio pareigūno užsienyje išlaikymo kaštus, konsulinio pareigūno darbo valandos kaina apie 73 eurų, pasitelkus išorės paslaugų teikėją ir nagrinėjimą vykdant Migracijos departamento darbuotojams, valandos kaina apie 12 eurų). Atsižvelgiant į šiuos pokyčius, siūloma atskiruose straipsniuose išdėstyti Šengeno vizos ir nacionalinės vizos išdavimą, atsisakymą išduoti, panaikinimą ir atšaukimą bei konsultacijų dėl jų išdavimo vykdymą reglamentuojančias nuostatas – UTPĮ siūloma papildyti 20³ straipsniu, kuriame būtų išdėstytos nuostatos dėl Šengeno vizos išdavimo, o UTPĮ 21 straipsnyje siūloma palikti tik nuostatas, susijusias su nacionalinės vizos išdavimu.

Atsižvelgiant į šiuos pokyčius, KS projekte siūloma patikslinti, kad konsulinis pareigūnas išduoda Šengeno vizas, o KMI projekte siūloma pripažinti netekusiomis galios nuostatas, nustatančias, kad konsulinis mokestis imamas už nacionalinių vizų išdavimą (valstybės rinkliava už nacionalinių vizų išdavimą yra numatyta Lietuvos Respublikos rinkliavų įstatyme), taip pat tikslinamas Lietuvos Respublikos konsulinio mokesčio įstatymo straipsnis, numatantis konsulinio mokesčio dydžio nustatymą ir lengvatų taikymą pariteto pagrindais ir įgyvendinant Lietuvos Respublikos Seimo priimtus teisės aktus (nelieka konsulinio mokesčio už nacionalines vizas) ir nustatančias atleidimo nuo konsulinio mokesčio išduodant nacionalines vizas atvejus. Atitinkamai RĮ projekte siūloma nustatyti tokius pačius atleidimo nuo valstybės rinkliavos už nacionalinės vizos išdavimą atvejus, kurie iki šiol buvo numatyti Lietuvos Respublikos konsulinio mokesčio įstatyme – tarptautinėje sutartyje numatytais atvejais, kai užsienio valstybė Lietuvos Respublikos piliečiams taiko ne mažiau palankias sąlygas, ir lietuvių kilmės asmenims, taip pat asmenims, išsaugojusiems teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę, ir asmenims, turintiems teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę, pateikusiems tai patvirtinančius dokumentus.

UTPĮ projekte siūloma numatyti, kad nacionalinės vizos darbo tikslu nebūtų išduodamos. Užsieniečiai, kurie šiuo metu kreipiasi dėl nacionalinės vizos išdavimo darbo tikslu, galėtų kreiptis dėl LLG išdavimo darbo pagrindu. Šiuo metu užsieniečiai Lietuvoje dirbti su nacionalinėmis vizomis gali iki vienerių metų. Darbo Lietuvoje laikotarpiu nėra galimybių užsieniečius drausti privalomuoju sveikatos draudimu, darbdavys privalo pasirūpinti kiekvieno tokio užsieniečio

sveikatos draudimu atskirai. Numačius, kad nacionalinės vizos nebebūtų išduodamos užsieniečiams, atvykstantiems dirbti Lietuvoje, bus mažinama administracinė našta darbdaviams – užsieniečiams, turintys LLG, yra draudžiami privalomuoju sveikatos draudimu. Atsižvelgiant į tai, kad šiuo metu nacionalinės vizos darbo tikslu sudaro didžiąją dalį (apie 90 proc.) visų išduodamų nacionalinių vizų, siūloma nustatyti, kad pakeitimai, susiję su nacionalinėmis vizomis, įsigalioję praėjus pusei metų nuo prašymų išduoti LLG per IPT pateikimo pradžios, t. y. 2023 m. liepos 1 d. Atsižvelgiant į šiuos pokyčius, UTPI projekto įgyvendinamosiose nuostatose siūloma nustatyti, kad prašymai išduoti nacionalines vizas darbo tikslu gali būti teikiami iki birželio 14 d. (taip užtikrinant, kad prašymai išduoti nacionalines vizas darbo tikslu būtų išnagrinėti ir sprendimai dėl jų išdavimo priimti bei nacionalinės vizos darbo tikslu būtų išduotos iki 2023 m. birželio 30 d.), be to, siūloma nustatyti, kad prašymai išduoti vizas, pateikti iki 2023 m. birželio 30 d., išnagrinėjami, sprendimai dėl jų priimami ir nacionalinės vizos išduodamos ten, kur buvo pateiktas prašymas.

Pažymėtina, kad, rengiantis prašymų išduoti nacionalines vizas nagrinėjimo ir nacionalinių vizų išdavimo funkcijos perdavimui Migracijos departamentui, reikalingi informacinių sistemų pakeitimai, taip pat būtina iki pakeitimų įsigaliojimo padidinti didžiausią leistiną Migracijos departamento darbuotojų skaičių, priimti ir apmokyti darbuotojus.

Atsižvelgiant į tai, kad, rengiantis įgyvendinti pakeitimus, turės būti pakeisti įgyvendinamieji teisės aktai, ir į tai, kad DK pakeitimo projekte, numatančiame reikalavimų laikinojo įdarbinimo įmonėms griežtinimą, numatyta įsigaliojimo data yra 2022 m. rugpjūčio 1 d., siūloma nustatyti, kad šie Įstatymų projektų pakeitimai įsigalioję nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d.:

1. Numatyti, kad užsieniečiams, užbaigusiems studijas Lietuvos Respublikoje ar mokymąsi pagal formalaus profesinio mokymo programą, išduodant LLG pagal UTPI 44 straipsnio 1 dalies 3 punktą, netaikomi LLG išdavimo reikalavimai dėl kvalifikacijos ir darbo patirties, jeigu dėl LLG išdavimo arba pakeitimo kreipiamasi nepraėjus 10 metų nuo studijų užbaigimo (šiuo metu reikalavimai netaikomi, jeigu dėl LLG išdavimo kreipiamasi per pirmuosius 2 metus nuo studijų baigimo). Šis pasiūlymas atitinka Verslo tarybos pasiūlymus. Atsižvelgiant į tai, kad LLG gali būti išduodamas tik užsieniečiui, kuris priimtas mokytis į formalaus profesinio mokymo programą (programas), siūloma ir kituose UTPI straipsniuose patikslinti vartojamą formuluotę. UTPI 101 straipsnio 3 dalis nekeičiama siekiant nesiaurinti Europos Sąjungos piliečių teisės laikinai gyventi Lietuvoje pagrindu.

2. Tikslinti reglamentavimą dėl užsieniečio galimybės dirbti pagal darbo keliems darbdaviams sutartį nustatant, kad visi darbdaviai, kurie įdarbina užsieniečių pagal darbo keliems darbdaviams sutartį, turi atitikti UTPI nustatytus reikalavimus. 3. Išduodant LLG aukštos profesinės kvalifikacijos reikalaujantį darbą užsieniečiams, atsisakyti pareigos kreiptis į Užimtumo tarnybą. Tokiu atveju LLG šiuo pagrindu būtų išduodamas vienodai visiems užsieniečiams, nepriklausomai nei nuo jų mėnesinio darbo užmokesčio dydžio, nei nuo to, ar profesija yra įtraukta į Profesijų, kurioms būtina aukšta profesinė kvalifikacija ir kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą, tvirtinamą Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro. Perkeliant Direktyvos 2021/1883 nuostatas, siūloma:

– papildyti aukštos profesinės kvalifikacijos sąvoką, nustatant, kad aukšta profesinė kvalifikacija galėtų būti laikoma ne mažiau kaip 3 metų profesinė patirtis per pastaruosius 7 metus, lygiavertė aukštojo mokslo kvalifikacijai ir kuri yra būtina informacinių technologijų ir ryšių technologijų paslaugų srities vadovams ir informacinių technologijų ir ryšių technologijų specialistams darbdavio įsipareigojime įdarbinti užsieniečių pagal darbo sutartį arba darbo sutartyje nurodytai profesijai ar sektoriui;

- nustatyti, kad LLG galėtų būti išduodamas, jeigu būtų pateiktas darbdavio įsipareigojimas įdarbinti užsienietį bent 6 mėnesius ir įsipareigojimas užsieniečiui mokėti mėnesinį darbo užmokestį ne mažesnį nei 1,2 Lietuvos statistikos departamento paskutinio paskelbto kalendorinių metų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio šalies ūkio ūkyje (įtraukiant ir individualių įmonių darbo užmokesčio duomenis) (toliau – paskutinis paskelbtas kalendorinių metų vidutinis mėnesinis BDU) (atitinka Verslo tarybos pasiūlymą). Šiuo metu galioja reikalavimas užsieniečiui mokėti 1,5 Lietuvos statistikos departamento paskutinio paskelbto ketvirčio šalies ūkio (įtraukiant ir individualių įmonių darbo užmokesčio duomenis) darbuotojų vidutinį mėnesinį bruto darbo užmokestį – 2 500,35 euro, darbo užmokestis atskaičius mokesčius yra apie 1 500 eurų. Priėmus pakeitimus ir taikant 1,2 paskutinio paskelbto kalendorinių metų vidutinio mėnesinio BDU dydžio reikalavimą, bruto darbo užmokestis būtų 1881 euras, darbo užmokestis atskaičius mokesčius būtų apie 1 173 eurai.

Tikimasi, kad LLG išdavimo sąlygos – minimalaus darbo užmokesčio dydžio, kurį turi įsipareigoti mokėti darbdavys, tam, kad užsienietis atitiktų LLG išdavimo sąlygas, mažinimas padės į Lietuvą pritraukti mažiau patirties turinčius vidurinės grandies aukštos profesinės kvalifikacijos darbuotojus, darbdaviams bus sudarytos sąlygos lanksčiau struktūruoti užsieniečių darbo užmokestį. Be to, daugiau atvykstančių dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos darbą užsieniečių gali skatinti ir minimalios mėnesinės algos augimą (jei bus daugiau dirbančiųjų), aukštos pridėtinės vertės ekonomikos vystymąsi, kurį šiuo metu stabdo kvalifikuotos darbo jėgos trūkumas. Pažymėtina, kad užsienietis, Lietuvoje pradirbęs vienerius metus, galės išvykti į kitas Europos Sąjungos šalis pasinaudodamas direktyvoje numatyta judumo teise, todėl, siekdamas išlaikyti darbuotoją, darbdavys yra atsakingas už konkurencingo darbo užmokesčio dydžio nustatymą.

Lietuvos Respublikos darbo užmokesčio lygis vis dar neatitinka kitų Vakarų Europos šalių darbo užmokesčio lygio, todėl nesiūloma naudotis Direktyvos 2021/1883 5 straipsnio 5 ir 6 dalių nustatytais galimybėmis nustatyti mažesnes darbo užmokesčio ribas tam tikroms užsieniečių kategorijoms, nes tai tik reikštų didesnę galimybę piktnaudžiauti Lietuvos imigracijos sistema, sudarytą galimybę pritraukti į Lietuvos Respubliką ne užsieniečių, kuriančių aukštą pridėtinę vertę, o užsieniečių, turinčių tikslą kuo pigiau atvykti į Šengeno erdvę.

UTPI projektu siūloma paprastinti darbo funkcijos pakeitimą (atsisakyti pareigos gauti Migracijos departamento sprendimą ir numatyti, kad apie darbo funkcijos pakeitimą būtų tik pranešama Migracijos departamentui), numatyti galimybes užsieniečiams, turintiems LLG išduotą UTPI 44¹ straipsnyje nustatytu pagrindu, dirbti papildomą darbą arba sudaryti darbo kelioms darbdaviams sutartį ir detalizuoti užsieniečių, turinčių LLG išduotą UTPI 44¹ straipsnyje nustatytu pagrindu ilgiau nei vienerius metus, teisę keisti darbdavį ar darbo funkciją.

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos 4 metų darbo praktika, nagrinėjant įmonių paraiškas dėl užsieniečių, siekiančių dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos darbą Lietuvos Respublikoje, 5 metų patirties prilyginimo aukštojo mokslo kvalifikacijai pagal UTPI 44¹ straipsnio 4 dalį, rodo, kad tais atvejais, kai siekiama užimti juridinio asmens vadovo ar jo pavaduotojo poziciją, yra itin sudėtinga objektyviai įvertinti tokios profesinės veiklos patirtį ir palyginti ją su numatomam vadovaujančiam darbui būtinomis kompetencijomis. Didesnėje dalyje teikiamų paraiškų dėl prilyginimo užsienietis, neturintis aukštojo mokslo diplomo, dirbęs įmonių vadovu užsienyje, Lietuvoje siekia dirbti kitokio profilio ar kitokio lygmens įmonės vadovu, kai turimos patirties ir įgytų kompetencijų tiesioginį palyginimą atlikti sudėtinga arba neįmanoma. Pavyzdžiui, užsienietis užsienyje buvo įmonės padalinio, atsakingo už aplinkos tvarkymą, kilnojamuosius tualetus ir higienos patalpų valymą, vadovas, tačiau Lietuvoje norėtų dirbti informacinių technologijų įmonės vadovu ir panašiai. Analogiška situacija yra su įmonės vadovo

pavadootojui reikalingų kompetencijų pagrindimu ir įgytos patirties prilyginimu. Remiantis Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministro 2013 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 4-171 „Dėl Lietuvos profesijų klasifikatoriaus LPK 2012 patvirtinimo“ patvirtintu Lietuvos profesijų klasifikatoriumi, parengtu pagal Tarptautinį standartinį profesijų klasifikatorių ISCO-08, įmonių vadovų pavadootojai yra klasifikuojami tuo pačiu profesijos kodu, kaip ir jų pavadojami įmonių vadovai. Atsižvelgiant į tai, siūloma nustatyti, kad profesinės patirties prilyginimo aukštojo mokslo kvalifikacijai tvarka būtų netaikoma užsieniečiams, ketinantiems dirbti juridinių asmenų vadovais ar juridinių asmenų pavadootojais. Užsieniečiams, ketinantiems dirbti aukštos profesinės kvalifikacijos darbą, šis pakeitimas nebus aktualus, nes šiuo pagrindu juridinių asmenų vadovams ar juridinių asmenų pavadootojams LLG nėra išduodamas. 4. Siūloma nustatyti, kad draudimas kreiptis dėl LLG vienerius metus po to, kai buvo atsisakyta išduoti LLG, nebūtų taikomas tiems užsieniečiams, kuriems buvo atsisakyta išduoti LLG dėl ne nuo užsieniečio priklausančių priežasčių (pvz., dėl darbdavio neatitikties UTPĮ reikalavimams, dėl atsisakymo išduoti LLG nepilnamečio užsieniečio šeimos nariui arba užsieniečio, kuriam suteiktas prieglobstis Lietuvos Respublikoje, šeimos nariui, kuriam atsisakyta išduoti LLG). 5. Nustatyti, kad LLG užsieniečio, kuris turi teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę arba kuris yra lietuvių kilmės asmuo, šeimos nariams LLG galėtų būti išduodamas išduodant užsieniečio, kuris turi teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę arba kuris yra lietuvių kilmės asmuo, LLG, t. y. siūloma netaikyti UTPĮ 43 straipsnio 6 dalyje nustatytų reikalavimų būti pragyvenusiam Lietuvoje pastaruosius 2 metus, turėti ne mažiau kaip vienerius metus galiojantį leidimą laikinai gyventi ir turėti pagrįstas perspektyvas įgyti teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje. Atsižvelgiant į tai, kad užsieniečiui, kuris turi teisę atkurti Lietuvos Respublikos pilietybę arba kuris yra lietuvių kilmės asmuo, netaikomos UTPĮ 26 straipsnyje nustatytos LLG išdavimo sąlygos, siūloma šių sąlygų netaikyti ir minėtų užsieniečių šeimos nariams. Taip pat siūloma nustatyti, kad užsieniečiui, kuris šeimos susijungimo tikslu atvyksta pas užsieniečių, turintį leidimą nuolat gyventi, arba pas Lietuvos Respublikos pilietį, LLG išduodamas 2 metams, o keičiamas 4 metams.

6. UTPĮ projekte siūloma numatyti, kad nepilnamečiams užsieniečiams LLG šeimos susijungimo atveju galėtų būti išduodamas netaikant UTPĮ 43 straipsnio 6 dalyje nustatytų reikalavimų būti pragyvenusiam Lietuvoje pastaruosius 2 metus, turėti ne mažiau kaip vienerius metus galiojantį leidimą laikinai gyventi ir turėti pagrįstas perspektyvas įgyti teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje, jeigu abu tėvai arba vienas iš tėvų, kuriam nustatyta užsieniečio globa, arba turimas vienintelis iš tėvų (įtėvių) ar globėjas (rūpintojas) kreipiasi dėl leidimo laikinai gyventi išdavimo arba turi leidimą laikinai gyventi.

7. Susieti inovatyvios veiklos sąvoką, vartojamą UTPĮ 45¹ straipsnyje, su Lietuvos Respublikos smulkaus ir vidutinio verslo įstatyme pateiktu „startuolio“ apibrėžimu, papildyti minimalius atrankos kriterijus užsieniečio veiklai (pvz., turi turėti ir galėti parodyti sukurtą prototipą ar minimaliai veikiantį produktą ir reikiamą kvalifikaciją bei šiam verslui plėtoti reikiamus įgūdžius turinčią komandą ir pan.), t. y. esminis kriterijus turėtų būti tai, kad užsienietis galėtų įrodyti, kad jau plėtoja (o ne planuoja plėtoti) veiklą, kurią vykdys numatoma steigti įmonė Lietuvoje, t. y. turi ir gali parodyti sukurtą prototipą ar minimaliai veikiantį produktą, turi pirmuosius lankytojus (vartotojus) ar pan. Atsižvelgiant į siūlomus UTPĮ 45¹ straipsnio papildymus, siūloma numatyti, kad LLG užsieniečiams pagal šį straipsnį būtų išduodamas 2 metams, o keičiamas – 3 metams, taip pat ir tai, kad vieno startuolio steigėjais gali būti iki 4 užsieniečių. Atsižvelgiant į siūlomus pakeitimus, atitinkamai tikslinami UTPĮ 36 ir 50 straipsniai.

8. Paprastinti užsieniečių atvykimo stažuotis sąlygas, nustatytas UTPĮ 46 straipsnio 1 dalies 3 punkte, ir numatyti, kad užsienietis gali atvykti stažuotis nebūtinai toje pačioje srityje kaip jo

studijos. Doktorantūros studijos trunka 4 metus, o disertacija paprastai ginama penktaisiais metais, todėl UTPI projekte siūloma nustatyti, kad užsieniečiams, studijuojantiems doktorantūroje, LLG būtų išduodamas ir keičiamas 3 metams. Atsižvelgiant į tai, kad daugelyje kitų Europos Sąjungos valstybių narių neribojamas užsieniečių darbas studijų metu, siūloma panaikinti ribojimą bakalauro studijose studijuojantiems užsieniečiams dirbti ne daugiau kaip 20 valandų per savaitę. Siūloma nustatyti, kad teisę dirbti turėtų užsienietis nepriklausomai nuo to, ar jis studijuoja Lietuvos Respublikoje turėdamas nacionalinę vizą ar LLG.

9. Atsižvelgiant į tai, kad magistrantūrą studijuoti į Lietuvos Respubliką atvykstantys užsieniečiai jau turi aukštą profesinę kvalifikaciją ir gali dirbti be jokių apribojimų, siūloma jiems leisti atvykti kartu su šeimos nariais netaikant reikalavimo būti pragyvenus Lietuvos Respublikoje 2 metus ir turėti pagrįstas perspektyvas įgyti teisę nuolat gyventi Lietuvos Respublikoje. Šiuo metu tokia galimybė numatyta tik doktorantūros studijose studijuojantiems užsieniečiams.

10. UTPI projekte siūloma numatyti, kad LLG darbo paieškos tikslu pagal UTPI 49⁴ straipsnį galėtų būti išduodamas ne tik studijas, bet ir formalųjį profesinį mokymą Lietuvos Respublikoje užbaigusiams užsieniečiams.

11. Siūloma numatyti 3 mėnesių laikotarpį naujo darbo paieškai prieš panaikinant LLG užsieniečiams, kurių darbdavys – laikinojo įdarbinimo įmonė – išbraukiama iš Valstybinės darbo inspekcijos sudaromo laikino įdarbinimo įmonių sąrašo arba kurių darbdavys buvo baustas už nelegalų darbą, nedeklaruotą darbą ar užsieniečių įdarbinimo tvarkos pažeidimus pagal Lietuvos Respublikos užimtumo įstatymo nuostatas.

12. Nustatyti, kad, išduodant LLG darbo pagrindą arba leidimą dirbti, darbdaviai gali pateikti informaciją arba apie užsieniečio kvalifikaciją, susijusią su darbu, arba apie vienerių metų darbo patirtį per pastaruosius 3 metus, arba numatomą mokėti užsieniečiui jo darbo Lietuvos Respublikoje metu mėnesinį darbo užmokestį ne mažesnę negu Lietuvos statistikos departamento paskutinio paskelbto metinio šalies ūkio (įtraukiant ir individualių įmonių darbo užmokesčio duomenis) darbuotojų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio. Taip pat nustatoma, kad tuo atveju, jeigu UTPI 62 straipsnio 5 dalyje nustatytas reikalavimas užsieniečio atlyginimui būtų didesnis nei UTPI projekte siūloma nustatyti alternatyvi LLG darbo pagrindą arba leidimo dirbti išdavimo sąlyga paskutinis paskelbtas kalendorinių metų vidutinis mėnesinis BDU dydis, tokiu atveju būtų taikomas didesnis dydis.

13. Šiuo metu taikomų reikalavimų užsieniečio kvalifikacijai ir darbo patirčiai švelninimas lemia tai, kad Patvirtintų įmonių sąrašas tampa neaktualus, nes šiuo metu šiame sąraše esančios įmonės gali įdarbinti užsieniečius, turinčius arba reikiamą kvalifikaciją, arba darbo patirtį, todėl siūloma pripažinti netekusiomis galios nuostatas, susijusias su patvirtintų įmonių sąrašu.

14. UTPI projekte siūloma numatyti išimtį draudimui sudaryti su trečiosios šalies piliečiu laikinojo darbo sutartį taip, kaip ji apibrėžiama Darbo kodekse ir numatyti, kad tokia sutartis su užsieniečiu gali būti sudaroma, tik jeigu jam LLG išduotas UTPI 40 straipsnio 1 dalies 4 punkto pagrindą. Taip pat UTPI projekte numatoma papildyti UTPI 44 straipsnio 1 dalies 3 punktą papildomomis sąlygomis laikinojo įdarbinimo įmonėms, t. y. tuo atveju jeigu užsienietis bus įdarbinamas pagal laikinojo darbo sutartį, turėtų būti pateikiamas laikinojo įdarbinimo įmonės, įrašytos į Valstybinės darbo inspekcijos sudaromą ir jos interneto svetainėje skelbiamą laikinojo įdarbinimo įmonių sąrašą, įsipareigojimas įdarbinti užsienietį pagal laikinojo darbo sutartį ne trumpesniam negu 6 mėnesių laikotarpiui ir nustatyti visą darbo laiko normą bei darbo Lietuvos Respublikoje metu mokėti užsieniečiui mėnesinį darbo užmokestį, ne mažesnę negu paskutinio paskelbto kalendorinių metų vidutinis mėnesinis BDU dydis, o laikotarpiais tarp siuntimų – ne mažesnę negu Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtinta minimalioji mėnesinė alga (nuo

2022 m. sausio 1 d. – 730 Eur). Tokiu būdu trečiųjų šalių piliečiams, įdarbintiems pagal laikinojo darbo sutartis, būtų sudarytos deramos darbo sąlygos jų darbo Lietuvos Respublikoje metu, jie būtų apsaugoti tiek siuntimų metu, tiek laikotarpiais tarp siuntimų, nes laikinojo darbo sutartis laikoma kaip užtikrinanti mažesnes garantijas darbuotojams. Įprastai pagal šią darbo sutartį dirba nekvalifikuoti, žemesnės kvalifikacijos darbuotojai, ji renkama si tuomet, kai nepavyksta įsidarbinti pagal kitas darbo sutarties rūšis. Kai kuriose Europos Sąjungos valstybėse narėse (Bulgarijoje, Slovėnijoje, Vengrijoje, Vokietijoje) galioja draudimas įdarbinti trečiųjų šalių piliečius, taikomi griežti reikalavimai (net ir licencijavimas) laikinojo įdarbinimo įmonėms. Siekiama, kad laikiniams darbuotojams siuntimų metu būtų mokamas būtent darbo užmokestis ne mažesnis negu paskutinis paskelbtas kalendorinių metų vidutinis mėnesinis BDU dydis, o ne Lietuvos statistikos departamento paskutinio paskelbto kalendorinių metų vidutinio mėnesinio bruto darbo užmokesčio šalies ūkyje (įtraukiant ir individualių įmonių darbo užmokesčio duomenis) pagal atitinkamą ekonominės veiklos rūšį dydį, nes paskutinis paskelbtas ketvirčio vidutinis mėnesinis BDU apgyvendinimo ir maitinimo paslaugų sektoriuje 2021 m. IV ketv. buvo 1 090,6 eurų, pašto ir pasiuntinių (kurjerių) veiklos sektoriuje – 1 204, 7 eurų, statybos sektoriuje – 1 473, 9 eurų, o tai yra mažiau už paskutinį paskelbtą kalendorinių metų vidutinį mėnesinį BDU dydį, todėl siūlomas reikalavimas dėl darbo užmokesčio prisidėtų prie darbo užmokesčio didėjimo tuose sektoriuose. UTPI projekte siūloma nustatyti, kad visais atvejais užsieniečiui, kuris įdarbinamas pagal laikinojo darbo sutartį, turės būti išduodamas Užimtumo tarnybos sprendimas dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos rinkos poreikiams net ir tais atvejais, kai užsieniečio profesija yra įtraukta į Užimtumo tarnybos direktoriaus patvirtintą profesijų, kurių darbuotojų trūksta Lietuvos Respublikoje, sąrašą pagal ekonominės veiklos rūšis sąrašą.

15. UTPI projekte siūloma numatyti, kad Užimtumo tarnybos sprendimas dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams būtų panaikinamas, jeigu laikinojo įdarbinimo įmonė yra išbraukta iš Valstybinės darbo inspekcijos sudaromo ir jos interneto svetainėje skelbiamo laikinojo įdarbinimo įmonių sąrašo.

16. Numatyti, kad informacija apie atsiųstą laikinai dirbti, t. y. komandiruotą, į Lietuvos Respubliką užsienietį teikiama ir tais atvejais, kai jį priima fizinis asmuo. Žodžių junginys „atsiunčiamas laikinai dirbti“ keičiamas į „komandiruojamas laikinai dirbti“. Kiti Užimtumo įstatymo projekto pakeitimai susiję su UTPI projekto pakeitimais.

17. UTPI projekte siūloma atsisakyti valstybės pareigos nedelsiant ir ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo nelydimo nepilnamečio užsieniečio buvimo Lietuvos Respublikoje nustatymo dienos arba nuo prašymo suteikti prieglobstį nepilnamečio prieglobsčio prašytojo atveju užtikrinti šiems užsieniečiams galimybę mokytis pagal profesinio mokymo programą (programas), nes, pagal Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 2 straipsnio 23 punktą, Lietuvos Respublikos piliečiams, gyvenantiems Lietuvos Respublikoje, ir užsieniečiams, turintiems teisę nuolat ar laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje, privalomas ir valstybės garantuojamas ugdymas iki 16 metų pagal priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ugdymo programas. Profesinis mokymas Lietuvoje nėra privalomas. Pažymėtina, kad dėl profesinio mokymo programos (programų) specifiškumo nėra galimybės užtikrinti profesinį mokymą viduryje semestro, tačiau nelydimas nepilnametis užsienietis ar nepilnametis prieglobsčio prašytojas ir toliau turės teisę mokytis pagal formalaus profesinio mokymo programą (programas), bet nuo pirmojo semestro pradžios. Atsižvelgiant į tai, kad UTPI projekte pradedama vartoti formalaus profesinio mokymo sąvoka, atitinkamai patikslinamos ir UTPI nuostatos dėl nelydimų nepilnamečių užsieniečių ir nepilnamečių prieglobsčio prašytojų teisių. Pažymėtina, kad valstybė ir dabar užtikrina tik užsieniečių teisę į formalųjį profesinį mokymą, todėl tai tik redakcinis patikslinimas.

18. VSDĮ projekte, atsižvelgiant į pakeitimą, kad ir fiziniai asmenys galės turėti samdomų darbuotojų, kuriems bus išduodamas skaidriai dirbančio kodas, ir įvertinant tai, kad Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos informacinėje sistemoje bus įdiegti programinės įrangos patobulinimai, kurie leis fiziniams asmenims, įdarbinantiems kitus fizinius asmenis, juos registruoti, tikslinamas Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 36 straipsnio 1 punktą, nustatant, kad draudėjai, fiziniai asmenys, kurie samdo kitus fizinius asmenis, registruojami Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos informacinėje sistemoje. Iš pradžių šioje sistemoje draudėjai bus registruojami neautomatiniu būdu. Fiziniam asmeniui, užsiregistravusiam Fondo valdybos informacinėje sistemoje ir pateikusiam Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos patvirtintą pranešimą 1-SD, bus suteiktas draudėjo kodas. Fiziniam asmeniui dėl draudėjo kodo suteikimo nereikės kreiptis į Valstybinę mokesčių inspekciją, o duomenys Mokesčių mokėtojų registre atsiras pagal iš Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos informacinės sistemos gautus duomenis.

Pakeitimai, įsigaliosiantys nuo Įstatymų pakeitimų priėmimo:

1. Siekiant didinti Lietuvos Respublikos patrauklumą studijuoti ketinantiems užsieniečiams, siūloma mažinti užsieniečiams studentams rinkliavą už leidimų gyventi išdavimą – taikyti 50 procentų nuolaidą valstybės rinkliavai už prašymo išduoti arba pakeisti leidimų gyventi priėmimą, nagrinėjimą, sprendimų priėmimą ir leidimo gyventi išdavimą bendra tvarka. Siekiant sudaryti palankesnes sąlygas likti Lietuvos Respublikoje užsieniečiams, kurie Lietuvos Respublikoje užbaigė studijas arba mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtros darbus, RĮ projekte siūloma numatyti vienkartinį atleidimą nuo valstybės rinkliavos už leidimo gyventi išdavimą arba pakeitimą bendra tvarka.

2. Atsižvelgiant į tai, kad laikinoji apsauga gali būti pratęsiama vieneriems metams, siūloma nustatyti, kad LLG užsieniečiui išduodamas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytam laikotarpiui, kuris gali būti ne ilgesnis nei 2 metai. Tokia nuostata leistų taikyti užsieniečiui palankesnę reglamentavimą ir atitiktų Komisijos komunikate dėl Tarybos įgyvendinimo sprendimo 2022/382, kuriuo pagal Direktyvos 2001/55/EB 5 straipsnį nustatoma, kad iš Ukrainos yra perkeltųjų asmenų masinis srautas, ir pradedama taikyti laikinoji apsauga, įgyvendinimo gairių (2022/C 126 I/01) nustatytą rekomendaciją – „siekdamos sumažinti su leidimų atnaujinimu susijusių administracinę naštą, valstybės narės gali iš karto išduoti leidimą gyventi dvejiems metams“. Be to, toks pakeitimas sumažintų apkrovas Migracijos departamentui, jeigu laikinosios apsaugos laikotarpis būtų pratęstas ir visiems užsieniečiams, gavusiems LLG tik vieneriems metams, reikėtų vėl keisti LLG. Jeigu laikinoji apsaugos laikotarpis būtų sutrumpintas arba nepratęstas, išduoti LLG būtų pripažįstami netekusiais galios, o tokiu atveju užsieniečiams atvykti į Migracijos departamentą ir atlikti kokių nors veiksmų nereikėtų, apie LLG panaikinimą jie būtų informuojami elektroniniu paštu, kurį nurodė pateikdami prašymą išduoti LLG.

Atsižvelgiant į Direktyvos 2001/55/EB nuostatas ir praktinius aspektus, UTPI projekte siūloma išdėstyti naują redakciją UTPI 4 skyriaus ketvirtąjį skirsnį.

Siekiant supaprastinti užsieniečių, kurie turi teisę gauti laikinąją apsaugą, atvykimą, siūloma netaikyti tam tikrų reikalavimų užsieniečių atvykimui ir buvimui Lietuvos Respublikoje, nes dėl susiklosčiusių aplinkybių užsieniečiai gali neturėti galiojančio kelionės dokumento, sveikatos draudimo ar atitikti kitų reikalavimų.

Atsižvelgiant į Direktyvos 2001/55/EB nuostatas, siūloma nustatyti, kad jeigu Europos Sąjungos Taryba nepriėmė sprendimo panaikinti laikinąją apsaugą, laikinoji apsauga gali būti pratęsta du kartus po šešis mėnesius Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu. Taip pat papildoma nuostata, kad, pasibaigus minėtam laikinosios apsaugos suteikimo laikotarpiui, Lietuvos

Respublikos Vyriausybės nutarimu laikinosios apsaugos suteikimo laikotarpis gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip vieneriems metams, jeigu sprendimą pratęsti laikinosios apsaugos laikotarpį priima Europos Sąjungos Taryba. Nustatoma, kada baigiasi laikinosios apsaugos terminas.

Kadangi nuostatų, susijusių su laikinosios apsaugos suteikimu, įgyvendinimas susijęs ne su vienos institucijos valdymo sritimi, siūloma nustatyti, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė paskiria atsakingas institucijas laikinosios apsaugos suteikimo ir įgyvendinimo procesui valdyti.

Siekiant aiškumo, siūloma suvienodinti sąvokų ir formuluočių vartojimą, tikslinamos nuostatos dėl užsieniečių, kurie turi teisę gauti laikinąją apsaugą ar kuriems suteikta laikinoji apsauga, apgyvendinimo. Siekiant supaprastinti užsieniečių įsidarbinimą, tikslinamos minėtų užsieniečių teisės dėl įsidarbinimo, siūloma atleisti nuo pareigos įsigyti leidimą dirbti ar gauti Užimtumo tarnybos sprendimą dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams, taip pat sudaryti galimybę verstis individualia veikla. Užsieniečiai galės naudotis Užimtumo įstatyme nustatytais darbo rinkos paslaugomis ir užimtumo rėmimo priemonėmis. Taip pat tikslinamos nuostatos dėl sveikatos priežiūros, socialinių paslaugų gavimo, piniginių išmokų ir pašalpų, negalios nustatymo ir dėl kitų teisių, numatomi tam tikri palengvinimai dėl kitų teisės aktų nuostatų taikymo. Atsižvelgiant į praktikoje kylančias problemas dėl užsieniečių gyvenamosios vietos deklaravimo, siūloma nustatyti, kad tokie užsieniečiai galėtų būti įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą. Tokiu būdu būtų užtikrinamas įvairių paslaugų ir pagalbos teikimas pagal gyvenamąją vietą ir būtų užtikrinamas skaidrus piniginių išmokų ir pašalpų mokėjimas. Siekiant aiškumo ir atsižvelgiant į praktinius aspektus, patikslinamos nuostatos dėl informacijos apie lėšas pateikimo. Taip pat, siekiant sudaryti galimybę skirti lėšas užsieniečių teisėms įgyvendinti iš kuo daugiau šaltinių, nustatoma, kad šios teisės gali būti finansuojamos taip pat ir iš Europos Sąjungos fondų.

Atsižvelgiant į praktiką ir siekiant tinkamai įgyvendinti užsieniečių, kurie turi teisę į laikinąją apsaugą ar kuriems suteikta laikinoji apsauga, apgyvendinimo teisę, UTPI projekte siūloma nustatyti galimybę fiziniams ir juridiniams asmenims, kurie apgyvendina užsieniečius savanoriškai pasiūlytose apgyvendinimo vietose, skirti kompensacijas.

Atsižvelgiant į praktikoje kylančias problemas dėl asmens duomenų tvarkymo teisėtumo, siūloma UTPI nustatyti, kad asmens duomenys, įskaitant specialių kategorijų asmens duomenis, tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) ir Asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo reikalavimais.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta.

Paprastesnės ir greitesnės imigracijos taisyklės didins konkurenciją Lietuvos darbo rinkoje, o tai gali lemti darbo užmokesčio Lietuvos gyventojams augimo sulėtėjimą ir nedarbo tam tikruose sektoriuose augimą.

6. Galima priimtų įstatymų įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai.

Įstatymų priėmimas kriminogeninei situacijai ir korupcijai įtakos neturės.

7. Galima priimtų įstatymų įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai.

Paprastesnės imigracijos procedūros padės darbdaviams spręsti darbo jėgos trūkumo problemą ir padidins galimybes prisitraukti trūkstamų užsienio specialistų, todėl tikimasi, kad siūlomos imigracijos taisyklių paprastinimas paskatins Lietuvos įmonių plėtrą ir kartu padidins Lietuvos patrauklumą investuotojams. Įstatyme numatyti pakeitimai didins šalies patrauklumą užsienio specialistams ir padės gerinti Lietuvos kaip karjerai patrauklios šalies įvaizdį ir žinomumą. Tai leis padidinti galimybes verslui prisitraukti trūkstamą užsienio specialistą.

8. Ar Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.
Neprieštarauja.

9. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Siekiant inkorporuoti Įstatymus į teisinę sistemą, pakeisti ar panaikinti kitų įstatymų nereikės.

10. Įstatymų projektų atitiktis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, sąvokų ir terminų įvertinimas.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos ir Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte naujai apibrėžiama ir keičiamos sąvokos iki Įstatymo projekto pateikimo Lietuvos Respublikos Seimui bus suderintos su Valstybine lietuvių kalbos komisija ir aprobuotos Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Įstatymų projektų atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisei.

12. Įstatymų įgyvendinimui reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, juos priimti turintys subjektai.

Priėmus Įstatymus, reikės pakeisti:

1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2018 m. gruodžio 12 d. nutarimą Nr. 1298 „Dėl Valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių poreikio nustatymo kriterijų aprašo ir Didžiausio leistino valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis ir gaunančių darbo užmokestį iš valstybės biudžeto ir valstybės pinigų fondų, pareigybių skaičiaus sąrašo patvirtinimo“;

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. rugsėjo 25 d. nutarimą Nr. 1155 „Dėl Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“;

3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2001 m. kovo 14 d. nutarimą Nr. 291 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos nuostatų patvirtinimo“;

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 24 d. nutarimą Nr. 330 „Dėl ministrams pavedamų valdymo sričių“;

5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. lapkričio 16 d. nutarimą Nr. 1135 „Dėl Lietuvos Respublikos konsulinio mokesčio tarifų ir Lietuvos Respublikos konsulinio mokesčio mokėjimo ir grąžinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 22 d. nutarimą Nr. 701 „Dėl konsulinio mokesčio lengvatos taikymo Baltarusijos Respublikos piliečiams“;

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. birželio 19 d. nutarimą Nr. 696 „Dėl konsulinio mokesčio už specialiųjų vizų išdavimą panaikinimo Jungtinių Amerikos Valstijų piliečiams“;

8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. lapkričio 19 d. nutarimą Nr. 1797 „Dėl Verslo liudijimų išdavimo gyventojams taisyklių ir Veiklų, kuriomis gali būti verčiamasi turint verslo liudijimą, rūšių sąrašo“;

9. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro ir Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministro 2017 m. gruodžio 28 d. įsakymą Nr. 1V-899/V-330 „Dėl Vizos išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

10. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2005 m. spalio 12 d. įsakymą Nr. 1V-329 „Dėl Leidimų laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje užsieniečiams išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

11. Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2005 m. gruodžio 21 d. įsakymą Nr. 1V-445 „Dėl Lietuvos Respublikos ilgalaikio gyventojų leidimo gyventi Europos Sąjungoje išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

12. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2015 m. kovo 19 d. įsakymą Nr. A1-139 „Dėl Sprendimo dėl užsieniečio darbo atitikties Lietuvos Respublikos darbo rinkos poreikiams priėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

13. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2013 m. kovo 27 d. įsakymą Nr. A1-133 „Dėl Leidimo dirbti užsieniečiams išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“;

14. Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus, Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektorius ir Užimtumo tarnybos prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos direktoriaus 2019 m. įsakymą Nr. V-401/EV-281/V-395 „Dėl informacijos apie Lietuvoje dirbančius užsieniečius pateikimo“;

15. Valstybinė darbo inspekcija ir Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pasirašys susitarimą dėl informacijos apie užsieniečius, įdarbintus pagal laikinojo darbo sutartis, ir jiems mokamo darbo užmokesčio teikimo;

16. Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2013 m. birželio 25 d. įsakymą Nr. VA-36 „Dėl Fizinių asmenų įregistravimo į Mokesčių mokėtojų registrą / išregistravimo iš Mokesčių mokėtojų registro taisyklių patvirtinimo“.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

1. Rengiantis įgyvendinti UTPĮ projekto pakeitimus, kurie įsigalios 2023 m. sausio 1 d., ir siekiant sudaryti galimybę užsieniečiams prašymą dėl LLG pateikti ir pagamintą dokumentą atsiimti per Migracijos departamento atrinktą IPT ir sutrumpinti šiuo metu nustatytus LLG išdavimo terminus vienu mėnesiu (atitinkamai iki 3, 2 mėnesių ir vieno mėnesio), remiantis preliminariais skaičiavimais, iš valstybės biudžeto prireiks 74 tūkst. eurų 2022 m., 1,517 mln. eurų 2023 m., 2,407 mln. eurų 2024 m. ir 1,437 mln. eurų 2025 m. Detalizuotas preliminarus piniginių lėšų poreikis pateikiamas toliau:

- 877 tūkst. eurų įsteigti iki 53 papildomų karjeros valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kurie nagrinės užsieniečių pateiktus prašymus, etatų (2022 m. gruodžio mėn. – 74 tūkst. eurų, 2023–2025 m. po 877 tūkst. eurų kasmet);

- 53 tūkst. eurų įsteigti ir išlaikyti Valstybės sienos apsaugos tarnybos prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos 2 pareigūnų etatus nuo 2023 m. (2023–2025 m. po 53 tūkst. eurų kasmet).

2. Rengiantis įgyvendinti UTPĮ projekto pakeitimus, kurie įsigalios 2023 m. liepos 1 d., ir siekiant užtikrinti galimybes prašymus išduoti nacionalines vizas pateikti tik Migracijos departamentui (tiesiogiai arba per IPT), iš valstybės biudžeto prireiks:

- 30 tūkst. eurų MIGRIS plėtos paruošiamiesiems darbams (N.VIS techninės specifikacijos parengimo pirkimas) (lėšų reikia 2023 m.);

- 441 tūkst. eurų įsteigti iki 25 papildomų karjeros valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, kurie nagrinės užsieniečių pateiktus prašymus, etatų (2023 m. birželio–gruodžio mėn. – 257 tūkst. eurų, 2024–2025 m. po 441 tūkst. eurų kasmet).

- 50 tūkst. eurų 25 naujoms darbo vietoms įrengti (lėšų reikia 2023 m.);

- 970 tūkst. eurų MIGRIS plėtos darbams (lėšų reikia 2024 m.).

3. 100 tūkst. eurų MIGRIS palaikymo ir plėtos darbams (2023–2025 m. po 100 tūkst. eurų kasmet).

4. 2022 m. reikalingi 270 tūkst. eurų MIGRIS plėtrai ir naujiems funkcionalumams sukurti bus gauti iš ES fondų lėšų.

5. Be to, nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d. įsigaliojus UTPĮ projekto nuostatomis dėl užsieniečių laikinojo įdarbinimo, Valstybinė darbo inspekcija turės stiprinti laikinojo įdarbinimo įmonių kontrolę ir tam Valstybinei darbo inspekcijai reikės papildomų darbo inspektorių – 5 papildomų pareigybų, darbo užmokesčio fondui padidinti reikės apie 150 tūkst. eurų nuo 2023 m. iš valstybės biudžeto.

6. Planuojama, kad RĮ projekto nuostatos dėl lengvatų studentams, užsieniečiams, kurie Lietuvos Respublikoje užbaigė studijas arba mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtos darbus, įsigalios iš karto. Dėl nuolaidos taikymo užsieniečiams, kurie atvyksta į Lietuvos Respubliką studijuoti, LLG išdavimo rinkliavos dydžiui per metus nebūtų surinkta apie 159 tūkst. eurų per metus, t. y. jeigu skaičiuotume per pastaruosius 3 metus išduotų LLG studijų pagrindu vidurkį, jis yra 2 650, pasirinkus visiems studijų pagrindu išduodamiems LLG taikyti 50 procentų nuolaidą, nuolaidos dydis būtų 60 eurų. Nesurinktinės rinkliavos dydis apskaičiuotas taip: $2\,650 \times 60 = 159\,000$ eurų. Išduotų LLG darbo paieškos tikslu užsieniečiams, kurie Lietuvos Respublikoje užbaigė studijas arba mokslinius tyrimus ir eksperimentinės plėtos darbus, skaičius 2021 m. buvo didžiausias nuo pat šio LLG išdavimo pagrindo atsiradimo, todėl, skaičiuojant į valstybės biudžetą nesurenkamų įmokų dydį, imamas 2021 m. LLG išdavimo skaičius: $390 \times 120 = 46\,800$ eurų.

14. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados.

Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis.

Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“: „išorės paslaugų teikėjas“, „studentas“, „užsienietis“, „laikinojo darbo sutartis“, „leidimas dirbti“, „laikinoji apsauga“, „valstybės rinkliava“, „konsulinis mokestis“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai.

Verslo tarybos pasiūlymai buvo aptariami tarpinstituciniuose pasitarimuose, taip pat ir su Verslo tarybos atstovais bei Verslo tarybos susitikime su Lietuvos Respublikos Ministre Pirmininke Ingrida Šimonyte, taip pat susitikime su profesinių sąjungų atstovais. Įstatymų projektai buvo pristatyti ir aptarti 2022 m. kovo 29 d. vykusiame Trišalės tarybos posėdyje.